

Til Finansdepartementet

Tilrådning

15. mai 2007

1 Innledning

I de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond – Utland, punkt 4.4. heter det: ”Rådet gir tilrådning om negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper.” I NOU:22 2003, og senere i behandlingen av retningslinjene i Stortinget, er det forutsatt at produksjon av klasevåpen skal omfattes av retningslinjenes punkt 4.4.

Første tilrådning om uttrekk fra fondet av selskaper som produserer klasevåpen, ble gitt av Etikkrådet den 16. juni 2005.¹ Ytterligere en tilrådning om uttrekk på samme grunnlag ble gitt den 6. september 2006.²

Det foreligger opplysninger om at to selskaper i fondets portefølje produserer klasevåpen. Fondets investeringer i selskapene bør trekkes ut for å unngå brudd på de etiske retningslinjene.

2 Fondets investeringer i Rheinmetall AG og Hanwha Corporation

Statens pensjonsfond – Utland eier selskapsobligasjoner utstedt av det tyske selskapet Rheinmetall AG og aksjer i det sørkoreanske selskapet Hanwha Corp. Verdien av disse investeringene var pr. 31.12.06 hhv. NOK 81,028 millioner og NOK 7,555 millioner.

2.1 Nærmere om klasevåpen produsert av Rheinmetall AG

Forsvarets Forskningsinstitutt (FFI) foretok i 2006 tester av to typer artillerilevert ”cargo-ammunisjon”. Disse betegnes DM 642 og DM 662 og inneholder hhv. 63 og 49 sprenglegemer, såkalte ”bomblets”.³ Slik ammunisjon er en type klasevåpen som tidligere har gitt grunnlag for tilrådning om uttrekk fra fondet.

På forespørsel fra Etikkrådets sekretariat bekrefter FFI i e-post den 10.04.07 at det tyske selskapet Rheinmetall AG var hovedprodusent av denne ammunisjonen.

Rheinmetall AG er tilskrevet via Norges Bank med forespørsel om det produserer klase / cargo-ammunisjon, og spesifikt om selskapet fortsatt produserer artillerilevert cargo-ammunisjon. Brevet fra Norges Bank er ikke besvart og oppfølgende henvendelse til selskapet har vært resultatløs.

¹ Se <http://www.regjeringen.no/nb/sub/Styrer-rad-utvalg/etikkradet/Tilradninger/Tilradninger/Tilradning-om-uttrekk-fra-virksomheter-som-er-involvert-i-produksjon-av-klasevapen.html?id=424150>

² Se <http://www.regjeringen.no/nb/sub/Styrer-rad-utvalg/etikkradet/Tilradninger/Tilradninger/Tilradning-om-uttrekk-av-selskapet-Poongsan-Corporation.html?id=437801>

³ Se rapport fra FFI: http://www.mil.no/multimedia/archive/00090/Faktark-cargo-ammuni_90426a.pdf

2.2 Nærmere om klasevåpen produsert av Hanwha Corporation

Det sørkoreanske selskapet Hanwha Corporation produserer ulike former for forsvarsmateriell, blant annet ulike typer ammunisjon. På hjemmesiden til selskapet er det omtalt og vist bilde av en såkalt ”*Scattering Bomb*”.⁴

”*Scattering Bomb*” er ikke en vanlig betegnelse på våpen. Ut fra sammenhengen må det antas at ”*scattering*” betyr noe som spres utover målområdet, slik sprenglegemer spres fra klasevåpen. I selskapets beskrivelse av våpenet står det videre at bruksområdet er ”*destroy massed enemy positions*”, dvs. å ødelegge troppeansamlinger, hvilket er det mest typiske bruksområde for klasevåpen. Et bilde av våpenet synes å vise en ytre beholder som er fylt med et stort antall små sprenglegemer. Selv om det ikke er funnet ytterligere informasjon om dette våpenet i de kilder som Etikkrådet har tilgang til, virker det åpenbart at dette dreier seg om et klasevåpen av den type som tidligere har ført til tilrådning om utelukkelse fra fondet.

Videre er det i databasen *Jane's Missiles and Rockets* omtale og bilder fra våpenutstillingen *IDEX* som ble arrangert i februar 2007 i Abu Dhabi, Forente Arabiske Emirater. Her fremgår det at Hanwha Corporation har utstilt et ”*lightweight 70 mm MLRS-system*” med tilhørende klaseammunisjon.

Hanwha Corporation er tilskrevet via Norges Bank med spørsmål om det produserer klasevåpen. Selskapet er videre bedt om å klargjøre om dets ”*Scattering Bomb*” er et klasevåpen.

Selskapet besvarte henvendelsen den 7. mai 2007 og skriver blant annet:

”Hanwha Corporation was officially designated as a defense contractor in 1974. Since then, it has specialized in munitions, whose production process has been under strict government control and all of which have been supplied only to the Korean government.”

”Hanwha Corporation has manufactured MLRS and 2,75” MPSM⁵, which can be classified as cluster/cargo munitions and has also produced KCBU-58B in the past. However, we have developed and supplied such items in cooperation with the government’s initiative for self-defense, not for any other unethical purpose.”

Selskapet erkjenner med dette produksjon av både luft- og bakkeleverte klasevåpen.

⁴ Se selskapets hjemmeside: http://english.hanwhacorp.co.kr/pdtt/exp/def_pdt/he/index.asp

⁵ Kaliberet 2,75” tilsvarer 70 mm

3 Tilrådning

På bakgrunn av det overstående legger Etikkrådet til grunn at Rheinmetall AG produserer artillerileverte klasevåpen.

Etikkrådet legger videre til grunn at Hanwha Corporation produserer både luft- og artillerileverte klasevåpen.

Etikkrådet tilråder å utelukke selskapene Rheinmetall AG og Hanwha Corporation fra investeringsuniverset til Statens pensjonsfond - Utland i henhold til de etiske retningslinjenes punkt 4.4, som hjemler negativ filtrering av ett eller flere selskaper på grunnlag av produksjon av våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper.

15. mai 2007

Gro Nystuen
Leder

(sign.)

Andreas Føllesdal

(sign.)

Anne Lill Gade

(sign.)

Ola Mestad

(sign.)

Bjørn Østbø

(sign.)